

АНА БЛАМАН ПЛУВЕЦЪТ

Превод от нидерландски: Фредерика Петрова, Илия Петров, 1975

chitanka.info

Нито се бяхме уговорили, нито си бяхме поставили някаква определена цел, но на — така стана. Тя отпред, аз непосредствено след нея, вървахме, препъвайки се по остриите камъни на запустялата плажна ивица, все по-нататък и по-нататък — дотам, дето вече не се виждаше никакъв човек. Това беше един извънредно изморителен поход, за който не малка вина носеше и морето, което бучеше така силно, че трябваше да викаме, за да се чуваме и разбираме. Духаше силен, бурен вятър, нямаше абсолютно никакво слънце и аз вече се упреквах, че не бяхме си останали на спокойствие в селото; какво друго можехме да преживеем освен това, че тук обстановката беше още по-мрачна и по-тъжна, отколкото там. Но ние спряхме и двете запъхтени като бегълци, и докато аз, изгубила настроение, загрижено се заоглеждах наоколо, първо към морето, а сетне към скалистите простори, тя заговори:

— Тук ще полегнем, тук ще отпочинем. — И се простря надлъж върху тесния каменист плаж, отправяйки поглед право нагоре. — Тук — продължи тя — ще можем да забравим, че съществуват и други хора освен тебе и мене; тук аз се чувствавам определено между сушата и морето, един вид в ничия земя. Не мисли за нищо сега. Заслушай се в морето и забий поглед в Космоса; няма нищо по-благодатно от това.

Но аз не легнах. Останах седнала, неподатлива, упорита, като че ли всеки миг можех да скоча и да продължа нататък. И ѝ отвърнах:

— Благодатно, а? Така казваш, нали?

Вълните беснееха насреща, а Космосът беше плътно затворен. Но когато се извих и я погледнах в лицето, видях, че тя се подсмиваше: беше сигурна, че беше по-умна от мене. Та защо ли не полегнех тук, под ниските скали, защитена от вятъра, на едно такова усамотено място, дето животът със своите добрини и злини изглеждаше отдалечен по време с цяло едно човешко съществуване? Защо не го сторех за мое самосъхранение? Щяхме ли да бъдем тогава наистина сами на това така усамотено място? Аз се заоглеждах и тогава изведнъж открих, че може би на стотина метра по-нататък имаше още някой. Впрочем не можех по никакъв начин да го забележа по-рано, защото той ще да се е разсъблякъл зад някоя от остриите скали, и сега аз го видях да се спуща към водата, за да плува.

— Там има още някой — казах аз.

Тя не се помръдна и продължи да рее поглед нагоре с една ленива, спокойна усмивка.

— Тогава те съветвам да не гледаш — отвърна тя и продължи: — Впрочем аз не мога да погледна нататък; лежа тук като камък сред камъните на крайбрежието, като една пращинка на дъното на Космоса. — И без дори да ме погледне, потърси ръката ми с едно сляпо движение и каза: — Та прави като мене де! Така е чудесно: нищо да не вършиш, за нищо да не мислиш, само да съществуваш... И като държеше ръката ми, добави: — Затова и няма вече нищо, което да ме засегне, и нищо, което да мога аз да проявя... Освен едно: бъди камък сред камъните и пращинка в Космоса.

Макар това да бе прозвучало като повеля или като освобождаващо заклинание, идещо от тайните на околната природа, то все пак никак не ми въздействува: аз си оставах тази, която бях, и това, което бях; оставах си убийствено сама със себе си и гледах разсеяно към плажа и морето. И видях, че плувецът беше почти достигнал водата. Движеше се много предпазливо: навярно скалният терен и камъните му причиняваха болки и затова той застана на едно място разколебан. Водата беше, естествено, ледено студена и освен това вълните при изтеглянето си имаха огромна смукателна сила. С режещ звук те повличаха със себе си огромни количества дребен камънак, цели товари. Това всъщност беше луда работа — да се впуснеш да плуваш сега!...

— Но ти не можеш — чух гласа до мене — да продължаваш да седиш и да гледаш. Докато все още може да се надуши присъствието на човек в близост, ти не можеш да останеш спокойна. — Тя погали ръката ми.

— Би могло да се помисли, че ти безумно много обичаш хората — каза тя.

— О, аз не съм сигурна в това.

— Тази сутрин например в магазина, а сетне в ресторанта аз си мислех нещо такова.

— Така ли? Защо?

— Ах, ти знаеш много добре защо — каза тя и ръката ѝ престана да гали моята.

Естествено, ние бяхме разменили разбиращи погледи първо относно жената зад тезгяха, която правеше грешки и в тегленето, и в

смятането, защото — о! — тя тъй много се страхува от този неин съпруг, който стоеше до нея и с ледено студена насмешливост и дребнава омраза в очите гледа как лошо тя въртеше работата в магазина му... И сетне — относно момчето в салона на ресторанта, което изпълняваше заповедите на майка си така, сякаш животът му зависеше от това, и — о! — този твърд французки глас и това паническо послушание! Като куче, което знае, че иначе камшикът ще заплющи. Е добре де, един разбиращ поглед. Но какво означава той всъщност? Сигурно не това, че ние изобщо се разбираме. И тя — тази, която лежеше до мене — е така различна от мене, просто — мой антипод! Тя би могла дори да се смее там, дето всеки друг би плакал.

— Но ти — каза ненадейно тя, — ти винаги си жертва на своята фантазия; зад една незначителна случка ти виждаш цял живот; жената на бакалина и момчето ти виждаш в лагера на безсърдечието, виждаш как ги изтезават душевно и физически, виждаш как биват докарани до състояние на лудост и как най-после умират като животни.

Аз гледах към морето.

— Не — отвърнах и, без да отклонявам поглед от морето, — не е така. Този мелодраматичен разказ би могъл да отговаря на една действителност, но във всеки случай аз не съм проявила никаква склонност да фантазирам около тези случаи. Не това е същността на работата. А кое е в действителност, трудно е да се каже.

Междувременно видях как плувецът се бореше с прибой — борба решителна и целеустремена. Той се мушваше под бързо приближаващата висока вълна, нанасяше три-четири удара и отново се мушваше. Това беше красиво състезание между хитростта и силата. Скоро той щеше да се промъкне през опасния прибой и да навлезе в един район, дето морето едва ли можеше да се нарече море. То приличаше по-скоро на едно огромно вихрено гърчене и мятане на мощни влечуги, отровназелени, с глави от пяна...

Почувствувах, че тази до мене отново започна да ми гали ръката, и я чух да говори:

— И греша ли аз тогава? Какво преживяваше ти все пак в ония моменти?

Освободих ръката си, защото можеше да стане тъй, че тя да започне да се смее, та затова и не погледнах към нея, когато казах:

— Онова, което ме занимаваше повече тогава, беше по-скоро манталитетът на другите двама, отколкото съдбата на техните жертви... Не зная дали добре ме разбираш... — Тя се изсмя високо:

— Разбира се, Ана, че така кажи де! Не се страхувай от една дума, с която цял свят кокетира: Любов! Би трябвало да има повече любов! Тогава жената на бакалина веднага би се почувствувала сигурна и би теглила и смятала отлично; тогава и момченцето не би живяло вече в своя концентрационен лагер, а би играло на плажа заедно с другите деца като обикновено, свободно момченце!

И пак започна да се смее — не саркастично, но самоуверено, самодоволно, защото бе приведено още едно доказателство за това, колко добре ме познавала тя — по-добре, отколкото аз самата се познавам, ако трябваше да ѝ вярвам. Обърнах се към нея и ѝ казах рязко:

— Ти ме смяташ за идиот, но пак грешиш. Не ми е била мисълта за любов, опазил ме господ. Мисля само и единствено за мъничкото надлежно внимание не от любов към другия (това би значило да се изисква много, прекалено много), но само толкова, колкото е нужно, за да бъде възможен животът на другия. Слушай — аз промених тона, защото мислех, че сега ще мога действително да кажа точно онова, което исках, — мъничко внимание към другия, в рамките на културното поведение, култивирано като навик — само това. И как би изглеждал тогава светът според тебе?

Гледах я в упор и виждах много добре, че ѝ беше трудно да не избухне в смях, но все пак се владееше. В края на краищата тя ме уважаваше. Затова и досегна лицето ми с галеца ръка, казвайки с треперещ глас, треперещ от сдържан смях:

— О, светът би бил рай! Никой смъртен не би се чувствувал вече като овца сред вълци, никой смъртен не би погинал нахалост. — Тя бързо притегли лицето ми към себе си, притисна бузата си о моята и прошепна: — Но знаеш ли, това не може да стане никога, никога?! Нещастно и пресамонадеяно същество! Какво си въобразяваш ти? Та то би значило да се разхвърля между хората това: „Бог се грижи за нас“... Би значило по-нататък: „Ние се грижим един за друг.“ Помисли си само!

Всичко беше вече много силно за нея и тя избухна в смях. Аз се осмелих да направя още едно усилие, като ѝ казах:

— И защo не? Няма ли да стане тогава именно онова, което чoвешкият дух трябва да унаследи с течение на времето?

Но тя продължи да се смее без сарказъм наистина, дори малко затрогната, но все пак аз не можех да понеса смеха ѝ. Касаше се в края на краищата за една от моите възвишени идеи. И станах. И щом се изправих на крака, вятърът ме връхлетя с устрем, сякаш ме бе чакал, и аз изведнъж се почувствувах грабната от една виеща като звяр буря. Изпънах мускулите си, за да противодействувам, и се впуснах да тичам, а тя скочи и хукна след мене с вик:

— Ана, щура, скъпа Ана, не ми се сърдиш, нали?

Аз завъртях глава:

— Не, не ти се сърдя; но защo продължаваше да се смееш? Нима бях смешна?

— Естествено, не, но знаеш ли какво, мила Ана, аз съм много цинична, а ти си много добра, повярвай ми, това е...

И така, аз тичах по края на плажа, високите вълни злобно беснееха отстрани, а зад вълните морето пак кипеше в неудържимо мятане на съскаци влечуги. Пробягах около сто метра нататък и тогава изведнъж спрях и тя също спря зад мене. Пред нозете ми лежаха дрехите на плувеца. И дори преди да бях започнала да оглеждам морето, тази забравена водна пустиня в бурята, аз вече знаех всичко. Той не се виждаше никъде. Сигурно отдавна беше прекратил плуването и сега вече дрейфуваше дълбоко под ревящата вода, в покой, който ние наричаме абсолютен или вечен.

Но тази, която беше до мене, не вдигна поглед. Стоеше неподвижно, като хипнотизирана, додето гледаше продължително печалната купчинка дрехи... Аз казах:

— Трябва веднага да съобщим за това нещо.

Едва тогава тя отново се раздвижи, но без да ме погледне. Навярно много ме жалеше, та старателно отбягваше да види моята разстроеност. И затова, естествено, тя остана вън, когато аз се явих, за да съобщя, че бях видяла един мъж да плува, но че самият миг, когато се е удавил, беше се изплъзнал от вниманието ми.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.